

ESKİ KOMÜNİSTLERİN HATALARI

Aydınlık Gazetesi, 24 Kasım 2015

Yıldırım Koç

1922-1923 yıllarında Türkiye'deki komünistlerin önemli hataları oldu.

Komünistler 1922 yılında 1 Mayıs vesilesiyle bir bildiri yayınladılar. Bu bildiri Anadolu'da sürdürülen bağımsızlık savaşına hiç değinilmiyor, bu mücadeleye destek verilmiyordu. Halbuki 1921 Eylül'ünde Sakarya Savaşı kazanılmıştı ve Büyük Taarruz'a hazırlanıyordu. İstanbul'daki komünistler ise Anadolu'daki bağımsızlık mücadelesine değil, Sovyetler'e odaklanmıştı.

KOMÜNİSTLERİN 1 MAYIS 1922 BİLDİRİSİ

Komünistlerin 1 Mayıs bildirisi şöyle bitiyordu: "Yaşasın Sovyetler Rusyası! Yaşasın Cihan Komünist İnkılâbı! Bütün kuvvet işçilere!" (Akbulut, E.-Tunçay, M., *İstanbul Komünist Grubu'ndan, Aydınlik Çevresi, Türkiye Komünist Partisi'ne, 1919-1926, Cilt 1, 1919-1923, Sosyal Tarih Yayınları, İstanbul, 2012, s.133-135, 141.*

Komünistlerin 1922 yılında dağıttığı bir bildiri de şöyle bitiyordu: "Yaşasın İnkılâbçı Türkiye Komünist Partisi! Yaşasın Sovyetler Rusyası ve Kommünist Enternasyonalisi! Yaşasın! Sovyetler Türkiyesi!" (Akbulut-Tunçay, a.g.k., s.136-7)

1922 yılında İstanbul'da 1 Mayıs kutlamaları Hürriyet-i Ebediye Tepesi'nde yapıldı. Kutlamalarda Türkiye Sosyalist Fırkası adına Şakir Rasim, Şefik Hüsnü'nün Türkiye İşçi ve Çiftçi Sosyalist Fırkası adına da Sadrettin Celal birer konuşma yaptı.

1 Mayıs kutlamasını düzenleyen örgütlerin ortak bildirisinde "barış" isteniyordu; ancak Anadolu'daki bağımsızlık mücadelesine destek, emperyalizme ve Yunan saldırılarına karşı çıkış yoktu. Bildirinin ilgili bölümü şöyledir:

"Anadolu Harbi işçi ve çiftçi kitlelerinin menafine muvafık bir tarzda ve bu kitleler sermayedar pazarlıklarına âlet edilmeden derhal nihayet bulmalıdır." (Mete Tunçay, *1923 Amele Birliği, Sosyal Tarih Yay., 2009, s.23*)

ZAFERDEN SONRA BİLE ŞAŞKINLIK

Bazı komünistler, Ulusal Kurtuluş Savaşı zaferle sonuçlandıktan sonra bile somut şartların somut tahlilini yapamıyorlardı.

Türkiye Komünist Partisi muvakkat merkezi teşkilat bürosu üyesi ve Türkiye Halk İştirakiyun Fırkası Genel Sekreteri Salih Hacıoğlu'nun Komintern İcra Komitesi başkanlığına gönderdiği 1 Eylül 1923 tarihli raporda şöyle demektedir:

"İstanbul ameleleri arasında zafer neşesiyle milliyetçilik cereyanları kuvvetlenmeye başlamıştı. Buna karşı koymak için milliyetçilik aleyhinde şiddetli propagandalar yapılmak üzere nüvelere kati talimatlar verildi." (Akbulut-Tunçay, *Türkiye Halk İştirakiyun Fırkası, 2007, s.484*)

Bu tavırları nedeniyle tutuklanan komünistlerin bir bölümü de, Komintern'e (Komünist Enternasyonal) ve Profintern'e (Sendikalar Kızıl Enternasyonalisi) 19 Nisan 1923 tarihinde yaptıkları başvuruda, Sovyetler Birliği'ndeki Türk mahkumlarla değiş tokuş edilmelerini talep etmektedir.

Başvuruyu yapanlar, Türkiye Komünist Partisi Merkez Komitesi üyesi ve teşkilatçısı, Kilikya Birleşik Kızıl Sendikalar Sekreteri Affan Hikmet; Türkiye Komünist Partisi Merkez Komitesi eski üyesi ve teşkilatçısı, Rusya Komünist Partisi üyesi Z.Nevşirvanov; Türkiye Komünist Partisi eski üyesi ve teşkilatçısı, Rusya Komünist Partisi üyesi Oruç Ali Bagirov idi. Başvuruda şöyle deniyordu: . "Biz KYK'e, Profintern Yürütme Kurulu'na ve RKP MK'ne başvurarak, Ankara davasında yargılananlar ile giyaplarında yargılananlar olmak üzere toplam 12 komünist yoldaşımızın, SSCB topraklarında bulunan tutuklu ve mahkum Türklerle değiş tokuş edilmesini rica ediyoruz." (Akbulut-Tunçay, a.g.k., 2007, s.445)

1991 öncesinde bazı örgütlerin yaptıkları hataların kaynağı bu yıllara kadar uzanmaktadır.